

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Torstai 2.2.2023 klo 12.15—13.00

Paikka: E 422

Läsnä

puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk (7) (6 ja 8 osittain)
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Anders Norrback r
jäsen Ilmari Nurminen sd (7—11) (6 osittain)
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Terhi Koulumies kok
varajäsen Paula Werning sd

Sihteerit

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen
istuntoasiainneuvos Miika Suves

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 15 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Lakialoite laiksi työaikalain muuttamisesta

Lakialoite LA 45/2022 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

Pöytäkirja TyVP 121/2022 vp

4. Lakialoite laeiksi työsopimuslain, työturvallisuuslain ja työaikalain muuttamisesta Lakialoite LA 76/2022 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

5. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen

Valtioneuvoston selonteko VNS 16/2022 vp

Asiantuntijalausunto VNS 16/2022 vp TyV 02.02.2023 sosiaali- ja terveysministeriö Täydennetty
asiantuntijalausunto A 5

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- sosiaali- ja terveysministeriö, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta päätti, ettei asian johdosta ryhdytä enempiin toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 274/2022 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta / TyVP 119/2022 vp , A 4 / 31.1.2023

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 31.1.2023 jaetun lausuntoluonnoksen.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Kappaleen 8 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että kappale muutetaan kuulumaan näin: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ns. lappalaisperusteen poistaminen sai osakseen arvostelua ja sitä pidettiin jopa syrjivänä. Toisaalta lausunnoissa huomioitiin Suomea koskevat kansainväliset velvoitteet sekä YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisut, joissa painotettiin, että Suomen tulee arvioida uudelleen saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:ää, eli ns. lappalaisperustetta. Lisäksi useissa lausunnoissa todettiin, ettei ns. lappalaisperusteen poistamista voida yhdenvertaisuuslain, Suomen perustuslain tai kansainvälisen ihmisoikeussopimusten perusteella nähdä syrjivänä. Inarinsaamelaiset ry katsoo, että esitetyssä muodossa laki heikentää inarinsaamelaisten (noin 1 000 henkilöä) mahdollisuutta edistää, säilyttää ja kehittää omaa kulttuuriaan, koska heidän pääsynsä lappalaiskriteerin poistamisen vuoksi saamelaiskäräjien vaaliluetteloon estyy jatkossa aikaisempaa useammin. Yhdenvertaisuusvaltuutetun arvion mukaan muutos ei ole yhdenvertaisuuslain, Suomen perustuslain tai kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen, vaan valtuutettu pitää muutosta perusteltuna. Sen sijaan Kolttien kyläkokous kannattaa esitystä ja katsoo, että se edistää kolttasaamelaisten tasa-arvoa muihin saamen kieliryhmiin nähden, koska kolttasaamelaiset eivät historiallisista syistä ole voineet hakeutua vaaliluetteloon lappalaiskriteerin perusteella. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että perustuslakivaliokunta vielä arvioi esitystä yhdenvertaisuuden, kansainvälisen oikeuden kehityksen sekä saamelaisten itsemääräämisoikeuden näkökulmista.”

Pöytäkirja TyVP 121/2022 vp

Suoritetussa äänestyksessä lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 8—7.

Kappaleen 9 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että kappaleen loppuun lisätään näin kuuluva virke: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kuitenkin todettu, että esityksessä on otettu asiantuntevasti ja kattavasti selkoa sääntelyyn liittyvistä kansainvälisoikeudellisista ja perustuslaillisista perusteista sekä suhteesta perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.”

Suoritetussa äänestyksessä lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 8—7.

Kappaleen 11 kohdalla ed. Lehto ehdotti edustajien Mäkynen ja Lohi kannattamana ensinnäkin, että kappaleen 11 toisen virkkeen jälkeen lisätään näin kuuluva uusi virke: ”Valiokunta katsoo, että kaikille saamelaisryhmille on taattava laissa yhdenvertaiset oikeudet eikä kannata esitystä etenäkään siltä osin, kun kyse on vaaliluettelon muodostamisesta uudelleen siten, että nykyisellään saamelaiskäräjien vaaliluetteloon kuuluvia henkilöitä jätettäisiin sen ulkopuolelle. Valiokunta suhtautuu kielteisesti myös esityksen mukaiseen, vaaliluetteloa koskevien päätösten muutoksenhakumahdollisuuksien heikentämiseen ja katsoo, että lainsäädännössä on turvattava myös vähemmistön vähemmistöjen oikeudet.” Toiseksi ed. Lehto ehdotti edustajien Mäkynen ja Lohi kannattamana, että kappaleen viimeinen virke muutetaan kuulumaan näin: ”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitettyjä huomioita vakavina ja valitettavina ja pyytää, että perustuslakivaliokunta vielä tarkoin harkitsee, onko lappalaiskriteerin poistamiselle perusteita.”

Ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että kappale 11 muutetaan kuulumaan näin: ”Osassa valiokunnan asiantuntijakuulemisia vaaliluettelon uudelleen perustamista on vastustettu esimerkiksi perustuslain ja yhdenvertaisuuslain nojalla, sillä vaaliluettelosta poistaminen uhkaa saadun selvityksen mukaan henkilöitä, jotka ovat jo monia vuosia olleet vaaliluettelossa hyväksytyinä saamelaisiksi. YK:n ihmisoikeuskomitea on kuitenkin ratkaisuihissaan kehottanut Suomea toteuttamaan tarvittavat toimet toteuttaakseen kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta seuraavan velvollisuuden estää vastaavat oikeudenloukkaukset jatkossa. Tämän vuoksi vaaliluettelo laadittaisiin uudestaan uusittujen vaaliluetteloon hakeutumisen kriteereiden pohjalta ottaen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyytää, että perustuslakivaliokunta vielä tarkoin arvioi asiaa esille nousseiden huomioiden pohjalta.”

Suoritetussa äänestyksessä ed. Lehdon ehdotuksesta ed. Forsgrénin ehdotusta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 9—8.

Äänestettäessä ed. Lehdon ehdotuksesta lausuntoluonnosta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 9, 8 tyhjää.

Kappaleen 12 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana ensinnäkin, että kappaleen otsikko muutetaan kuulumaan näin: ”Oikeus tulla merkityksi vaaliluetteloon” ja toiseksi kappaleen loppu kokonaisuudessaan kuulumaan näin: ”Esityksessä äänioikeuden edellytyksiä koskevan säännöksen otsikkona olisi oikeus tulla merkityksi vaaliluetteloon. Näin otsikko vastaisi paremmin pykälän sisältöä. Säännösehdotus ei muodosta saamelai-

Pöytäkirja TyVP 121/2022 vp

sen määritelmää. Koska säännöksessä on kyse yksinomaan oikeudesta tulla merkityksi vaaliluetteloon, säännösehdotus ei perusta varallisuusarvoisia oikeuksia tai etuja.”

Ed. Lehto ehdotti edustajien Mäkynen ja Lohi kannattamana, että kappaleessa 12 oleva sana ”mahdollisena” muutetaan sanaksi ”todennäköisenä”.

Suoritetussa äänestyksessä ed. Forsgrénin ehdotuksesta ed. Lehdon ehdotusta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 8—9.

Äänestettäessä ed. Lehdon ehdotuksesta lausuntoluonnosta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 9, 8 tyhjää.

Kappaleen 16 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että kappale poistetaan ja ed. Lehto ehdotti edustajien Mäkynen ja Lohi kannattamana, että kappaleessa oleva sana ”vielä” korvataan sanalla ”vakavasti”.

Suoritetussa äänestyksessä ed. Forsgrénin ehdotuksesta ed. Lehdon ehdotusta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 8—9.

Äänestettäessä ed. Lehdon ehdotuksesta lausuntoluonnosta vastaan ed. Lehdon ehdotus hyväksyttiin äänin 9, 8 tyhjää.

Kappaleen 17 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että kappaleen alusta poistetaan sanat ”vakavasti” ja ”yleisesti” ja lisätään sana ”mahdollisiin” sekä poistetaan sanat ”pitää huomioita kielteisistä vaikutuksista toimialansa huomioon ottaen valittavina ja vakavina ja”.

Suoritetussa äänestyksessä lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 9—8.

Kappaleen 19 kohdalla ed. Forsgrén ehdotti ed. Norrbackin kannattamana, että sanat ”nk. statuksettomien saamelaisten” sekä sanat ” ja mahdollisuuksiin elää ja toimia yhdenvertaisin lähtökohdin etnisenä ryhmänä osana alkuperäisväestöä, vaalia kulttuuriperintöä ja harjoittaa perinteisiä elinkeinoja yhdenvertaisista lähtökohdista” poistetaan sekä lisätään kappaleen loppuun näin kuuluva virke: ”Valiokunta korostaa, että saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana kuuluu oikeus päättää omasta identiteetistään ja ryhmänsä jäsenyydestään tapojensa ja perinteidensä mukaisesti sekä oikeutta määrätä toimielintensä rakenteet ja valita niiden jäsenet omia menettelyjään noudattaen.”

Suoritetussa äänestyksessä lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 9—8.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Pj. Pekonen, vpj. Taimela, ed. Forsgrén, ed. Virta, ed. Norrback, ed. Nurminen, ed. Berg ja ed. Werning varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Ilmoitettiin, että eriävä mielipide on jätettävä sihteerille klo 14.00 mennessä.

Pöytäkirja TyVP 121/2022 vp

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: pj. Pekonen, vpj. Taimela, ed. Forsgrén, ed. Virta, ed. Norrback, ed. Nurminen, ed. Berg ja ed. Werning.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 1 luvun 1 §:n ja erityösopimuslain 13 luvun 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 215/2022 vp

Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 1 luvun 1 §:n ja erityösopimuslain 13 luvun 15 §:n muuttamisesta / luonnos 2.2.2023 / A 7

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2022 vp

Valiokunnan lausunto PeVL 68/2022 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

9. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sekä neuvoston direktiiviksi tasa-arvoelimiä koskevista normeista

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 100/2022 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Valiokunta hyväksyi kannanoton: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

Pöytäkirja TyVP 121/2022 vp

10. Muut asiat

-

11. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on erikseen ilmoitettavana ajankohtana.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen